

Hoe Himmler in luttele jaren en nog vóór het uitbreken van de tweede wereldoorlog zijn macht wist uit te breiden, hebben wij in *Voorspel* al beknopt geschetst en wij komen daarop later in dit hoofdstuk nog terug. Hier willen wij volstaan met op te merken dat hij in de herfst van '43 na Hitler veruit de machtigste man leek in het Derde Rijk en zeker de meest gevreesde was. Het mocht dan waar zijn dat Martin Bormann door zijn voortdurende aanwezigheid bij Hitler misschien meer invloed op deze had, maar Bormann steunde als feitelijk leider van de partij-organisatie der *NSDAP* op een apparaat dat, met de *SS* vergeleken, zijn betekenis had zien afnemen. Kenmerkend voor Himmlers optreden was dat hij van '33 af als *Reichsführer-SS* de belangrijkste taken die het vroegere Duitsland tot het door een *Herrenvolk* geleide *Reich* moesten transformeren, aan zich getrokken had. Zijn werk was essentieel op de toekomst gericht geweest.

Hij was *Chef der deutschen Polizei* geworden: de gehele Duitse politie ressorteerde onder hem, de *Ordnungspolizei* (de 'normale' politie) èn de *Sicherheitspolizei* die zowel de 'gewone' als de politieke recherche omvatte. Met die *Sicherheitspolizei* was de wijdvertakte *Sicherheitsdienst* verbonden: beide werden centraal geleid van het *Reichssicherheitshauptamt* uit, beide hadden netten van spionnen en andere informanten over Duitsland en de door Duitsland bezette landen gespreid. Wie in de mazen van zulk een net verstrikt raakte, verdween òf in een gevangenis òf in een concentratiekamp. De commandanten der concentratiekampen kregen hun aanwijzingen via de *Inspektion der Konzentrationslager* die begin '42 ondergebracht was in een van Himmlers belangrijkste 'departementen': het *SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt*, de grote economische centrale van het *SS-complex*. Als *Reichsführer-SS* was Himmler tevens leider gebleven van de *Allgemeine SS*: een 'partij' binnen, ten dele naast de *NSDAP*, waarvan als zodanig in deze fase van de oorlog wel niet zoveel meer uitging (veruit de meesten van het kwart miljoen leden der *Allgemeine SS* waren gemobiliseerd), maar die toch een zekere reserve was blijven vormen waaruit geput kon worden bij de bemanning van het zich uitbreidende *SS-complex*. Daar was de *Waffen-SS*: bedoeld als tegenwicht tegen de *Wehrmacht*, uitgegroeid al tot 17 divisies (met nog een aantal kleinere eenheden), aangeworven en geïndoctrineerd door het *SS-Hauptamt*, opgesteld en bevoorraad door het *SS-Führungshauptamt*. Daar was het *SS-Rasse- und Siedlungshauptamt* hetgeen zich overigens, in afwijking van zijn benaming, meer en meer beperkt had tot de 'raskeuringen' van alle *SS*'ers, want de *Siedlungs*-taak (kolonisatie: van vitaal belang in Himmlers ogen!) was geleidelijk overgenomen door het *Hauptamt Volksdeutsche Mittelstelle*; dat had zich van eind '39 af belast met het verplaatsen, goeddeels naar vroegere Poolse gebieden, van misschien